

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.083/2016/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Mészáros Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. **(jogtanácsos neve)** jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2015. december 10. napján kelt 20.P.22.462/2014/20. számú ítélete ellen a felperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 299 800 (kétszázkilencvenkilencezer-nyolcszáz) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 124 900 (százhuszonnégyezer-kilencszáz) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 399 800 (háromszázkilencvenkilencezer-nyolcszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A felperes építési vállalkozást működtetett, e tevékenységét különböző gazdasági társaságok keretében folytatta. Az E.Banktól 2004-ben az 3 500 000 Ft összegű kölcsönt vett fel, majd ennek kiváltására a **(R.)** Banktól 8 000 000 Ft kölcsönt igényelt. Ez utóbbiból visszafizette az **(E.)** Bank felé fennálló tartozását, míg a fennmaradó kb. 3 000 000 Ft-ot vállalkozása fejlesztésére fordította.

A felperes és a perben nem álló **(személy neve)** 2008. július 3. napján önálló zálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek az alperessel, amely alapján az alperes 114 559 CHF összegű kölcsön forintban történő folyósítását vállalta az adósok részére legfeljebb 15 000 000 Ft erejéig. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a kölcsön folyósításának célja a felperes **(R.)** Bank Zrt.-től felvett tartozásának kiegyenlítése, míg az ezt meghaladó részében a kölcsön szabad felhasználású. Ennek megfelelően az alperes a kölcsön összegéből 8 470 000 Ft-ot a felperes megbízása alapján közvetlenül átutalt a **(R.)** Bank Zrt.-nek, a fennmaradó 6 530 000 Ft jelentős része pedig a felperes által működtetett céghez, a **(M.)** Bt.-hez került vállalkozói díj kifizetése címén, miután e bt. végezte a felperes adóstársa, **(személy neve)** édesanyja ingatlanának felújítási munkálatait. A kölcsön szerződéskötés kori ügyleti kamatát a felek 5,86 %-ban határozták meg

azzal, hogy az hathavi periódusonként változik. A szerződés III.2. pontja szerint az adósok kijelentették, hogy a kölcsön árfolyamkockázatával kapcsolatosan részükre nyújtott tájékoztatást megismerték, tisztában vannak a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő árfolyamkockázattal, és tudomásul veszik, hogy e kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben viselik. Nyilatkozatuk szerint az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették, a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták. Ezen túl az alperes még a kölcsönszerződés aláírását megelőzően, 2008. június 10. napján az általa készített, a devizában történő finanszírozás kockázatára vonatkozó, teljes körű tájékoztatást tartalmazó okiratot bocsátott a felperes adóstársa, **(személy neve)** rendelkezésére.

Az adósok a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségüknek nem tudtak eleget tenni, ezért 2009. október 19., majd 2011. augusztus 5. napján újabb áthidaló kölcsönszerződéseket kötöttek az alperessel.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen a 2008. július 3. napján létrejött kölcsönszerződés III.2. pontja tisztességtelenségének, ezáltal a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását, ennek jogkövetkezményeként a felek közötti elszámolás elvégzését kérte a kereset előterjesztéséig történt teljesítések alapján. Kifejtette, az árfolyamkockázat rá, mint adósra történő áthárítására vonatkozó szerződéses kikötés annak tisztességtelensége folytán nem vehető figyelembe az elszámolás során, így az eddig eltelt 78 hónappal és a kölcsön induláskori havi törlesztési árfolyamával számolva ez idáig 6 610 229 Ft-ot kellett volna teljesítenie. Ezzel szemben eddig összesen 11 607 225 Ft-ot fizetett meg, így az alperessel szemben 4 996 996 Ft követelése áll fenn. Kérte ezen összeg beszámításával valamint a szerződéskötés időpontjában irányadó árfolyam alapulvételével (146,6 Ft/CHF) meghatározni fizetési kötelezettségét. Álláspontja szerint az alperesnek tisztában kellett lennie a devizahitelezés ügyfeleket érintő kockázatával. Hangsúlyozta, a rá telepített korlátlan kockázatviselést az esetlegesen alacsonyabb kamat nem képes ellensúlyozni, így megbomlott a szerződő felek érdekegyensúlya. Állította, hogy fogyasztói szerződést kötött, ezért alkalmazandók a Kúria 2/2014. számú PJE határozatában foglaltak. Ezt alátámasztó körülményként utalt arra, hogy az alperes a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) alapján elkészítette a fogyasztói szerződések esetén elvégzendő ún. a felülvizsgált elszámolást.

A bíróság ettől eltérő álláspontja esetére, másodlagosan kérte a szerződés módosítását a Kúria 6/2013. számú PJE határozata indoklásának 2. pontjában, illetve a Ptk. 241. §-ában foglaltak alkalmazásával. Érvelése szerint az árfolyamkockázattal összefüggésben megvalósuló érdekegyensúly megbomlása és fizetési kötelezettségei számottevő megemelkedése olyan, a szerződéskötés után bekövetkezett körülményváltozás, amely a lényeges és jogos érdekét sérti, ezáltal a szerződés módosítását indokolja. Ennek keretében kérte az árfolyamkockázat viselésének megosztását 90-10 %-os arányban, rá nézve kedvezőbben.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a perrel érintett szerződés fogyasztói jellegű, ezért álláspontja szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége nem vizsgálható. Kiemelte, a felperes maga nyilatkozott akként, hogy a perbeli kölcsönt egy korábbi, a saját vállalkozásában felhasznált hitel kiváltása céljából, másrészt vállalkozása fejlesztésre vette fel, harmadsorban az a vállalkozása által elvégzett munkálatok ellenértékéül szolgált. Hangsúlyozta, az elszámolás elvégzése időpontjában e tények még nem voltak számára ismertek. Utalt arra, az árfolyamkockázat adósra telepítése - ha erről az adós megfelelő tájékoztatást kap - a Kúria 2/2014. számú PJE határozatában foglaltak szerint nem ütközik jogszabályba és nem is tekinthető tisztességtelennek. Álláspontja szerint a felperes és adóstársa az árfolyamkockázatról mindenre kiterjedő tájékoztatást kaptak, ennek ismeretében

kifejezetten vállalták az árfolyam-emelkedés kockázatát, így e rendelkezés nem tisztességtelen. Egyebekben vitatta a felperes által megjelölt elszámolás helyességét. A szerződés bíróság által történő módosítása körében előadta, annak a Ptk. 241. §-ában írt konjunktív feltételei nem teljesülnek, az alperes szolgáltatása már lezárult, ezáltal nem állapítható meg, hogy a jogviszony tartós lenne, az árfolyam-emelkedés pedig minden, a perrel érintett időszakban kötött devizaszerződésre irányadó.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 90 000 Ft perköltséget azzal, hogy a 108 000 Ft eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint a szerződés nem fogyasztói, amit alátámaszt a felperes személyes előadása, miszerint a hitel egy részét saját vállalkozása fejlesztésére fordította, továbbá **(személy neve)** tanúvallomása, ami ennek tényét megerősítette. Nem tulajdonított döntő jelentőséget annak a körülménynek, hogy az alperes a DH2 törvénnyel előírt elszámolást elvégezte. Kiemelte, a szerződés nem fogyasztói jellegére tekintettel az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezést a felperes a Ptk. 209/A. § (1) bekezdése szerint megtámadhatta, ezt azonban a Ptk. 236. § (1) bekezdésében rögzített határidőn belül nem tette meg, ezért az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás tisztességtelenségének vizsgálatára a perben nem kerülhetett sor. Alaptalannak ítélte a felperes másodlagos, a Ptk. 241. §-ára alapított, a szerződés bíróság általi módosítására irányuló kereseti kérelmét is, miután a Ptk. e §-ában rögzített konjunktív feltételek mindegyike nem teljesült, az alperes teljesítése ugyanis már lezárult, így a felek közötti jogviszony annak ellenére sem minősíthető tartósnak, hogy a felperesi teljesítéssel összefüggésben a szerződéses kapcsolat még az érintettek között fennáll.

Az ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Fenntartotta, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződés, megítélése szerint ennek nem mond ellent az a körülmény, hogy azt szabad felhasználású kölcsönként vette igénybe, és a hitelkiváltási cél sem vonja ki azt e szerződések köréből. Kiemelte, az alperes a perbeli kölcsönt nem célhoz kötötten nyújtotta, felhasználási módját nem határozta meg. Hangsúlyozta, a szerződést az üzleti tevékenységén kívül kötötte, a kölcsönösszegeből a korábbi, ugyancsak magánszemélyként felvett kölcsöntartozását fizette vissza, illetve adóstársa édesanyjának ingatlana felújítására költötte. Érvelése szerint az sem zárhatná ki a szerződés fogyasztói jellegét, ha a kölcsön összegét egy korábban felvett, fogyasztóinak nem tekinthető kölcsön kiegyenlítésére fordította volna. Azt nem vitatta, hogy a felújítási munkálatokat végző társaságban tagsági viszonnal rendelkezett, a munkát azonban a társaság végezte, azok ellenértéke vállalkozói díjként jelent meg, a vállalkozói díj kiegyenlítése pedig nem értékelhető akként, hogy a kölcsön egy része a vállalkozásban, annak fejlesztése érdekében került felhasználásra. Kérte a tényállás megállapítása során figyelmen kívül hagyni **(személy neve)** tanúvallomását, aki bár adóstársa, azonban vele perben és haragban áll, így tőle elfogulatlan tanúvallomás nem várható. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság eltérő álláspontja folytán a kereset összecszerűségét nem vizsgálta, ami elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését teszi indokolttá.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett védekezését, kiemelve, hogy a felperes által kötött kölcsönszerződés nem fogyasztói szerződés, ebből következően az abban foglalt általános szerződési feltétel tisztességtelensége csak eredményes megtámadás esetén vizsgálható. A felperes azonban az érintett szerződési feltételek érvénytelenségére az egy éves megtámadási határidőn túl hivatkozott, ezért a feltétel tisztességtelensége nem képezheti vizsgálat tárgyát.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetései is alapvetően helytállóak, érdemi döntésével az ítéletábra egyetért, ezért azt a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat:

Helyesen utalt az elsőfokú bíróság ítéletében arra, meghatározó jelentőségű a perbeli jogvita elbírálása szempontjából, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül-e. Ennek függvénye ugyanis, hogy a szerződés részét képező, a felperes által sérelmezett általános szerződési feltételek tisztességtelenségük esetén - a jelen ügyben alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 209/A. § (1) és (2) bekezdése értelmében - semmisék, avagy megtámadhatóak.

Amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt, a Ptk. 685. § e) pontja szerint - a Ptk. rendelkezéseinek, köztük a szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó szabályokat tartalmazó 209-209/B. §-okban foglaltaknak az alkalmazása szempontjából - fogyasztói szerződés az a szerződés, amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági, vagy szakmai tevékenysége körében köti, fogyasztónak pedig a gazdasági, vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy minősül (Ptk. 685. § d) pont).. A Ptk. tehát a fogyasztó fogalmát nem szűkíti le a természetes személyekre, döntő jelentőséget az ügyletkötési célnak tulajdonít: a szerződő fél akkor tekinthető fogyasztónak, ha nem gazdasági, üzleti, szakmai célból köti meg a szerződést. Ha az üzleti, gazdasági, szakmai cél akár részben megállapítható, a szerződés nem minősíthető fogyasztói szerződésnek. Kétség esetén a szerződés fogyasztói jellegének a bizonyítása a fogyasztót terheli (2/2011. PK vélemény 1. pont). A következetes bírói gyakorlat a fentiek figyelembe vételével a szerződést akkor tekinti fogyasztóinak, ha az független a szerződő fél üzleti, gazdasági céljaitól (BDT2013. 2889., eBH2005. 1321. II.). Ez nem állapítható meg akkor, ha a szerződéskötést a fél által végzett gazdasági tevékenység indokolja, szükségessé teszi, illetve ha az elősegíti a tevékenység gyakorlását. Annak megítélésénél tehát, hogy az adott kölcsönszerződés fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül-e - a fentebb már kifejtettek szerint - a szerződéskötéskori cél az irányadó, ezért a szerződéskötés körülményeit is vizsgálni kell (BH2015. 197.).

A perbeli kölcsönszerződés megkötésével a felperesnek és adóstársának - a szerződés I.1.2. és I.1.3. pontjában rögzítettek szerint - két célja volt: egyrészt ún. hitelkiváltás, azaz a felperes **(R.)** Bank Zrt.-től felvett tartozásának kiegyenlítése, másrészt a fennmaradó összeg szabad felhasználása. A hitelkiváltási célt az alapján kell megítélni, hogy a kölcsönrel érintett alapjogügylet a fentiekben részletezett kritériumok figyelembe vételével fogyasztói szerződésnek minősül-e, vagy sem. A hitel kiváltása, mint hitelcél ugyanis nem változtatja meg az eredeti kölcsön célját (BH2016. 83.). Ennek megfelelően, ha az a kölcsön, amelynek a kiváltására az újabb kölcsönt felvették, nem minősült fogyasztói kölcsönszerződésnek, a kiváltására szolgáló kölcsönszerződés sem tekinthető fogyasztóinak. Jelen esetben a felperes

maga nyilatkozott az eljárás során akként, hogy a perrel érintett kölcsön felvételét megelőzően a **(R.)** Bank Zrt.-től felvett kölcsön összegét részben a vállalkozása fejlesztésére fordította, így e körülmény folytán ez az alapjogügylet mindenképpen az üzleti, gazdasági cél megvalósítását szolgálta, ekképpen az alperestől felvett és a per tárgyává tett kölcsön jellege is eszerint ítélandó

meg. Az nem vitás, hogy a felperes és adóstársa a kölcsön összegének egy részéből **(személy neve)** édesanyjának ingatlanán végzett felújítások vállalkozó díját egyenlítették ki, e felújításokat pedig a felperes érdekeltségi körébe tartozó gazdasági vállalkozás végezte. A kölcsön összegének részben ilyen célra történő felhasználása a vállalkozói díjat kiegyenlítő megrendelő oldaláról vizsgálendő, akinek a vállalkozási szerződés megkötése a rendelkezésre álló peradatok szerint nem tartozott a szakmai, gazdasági tevékenysége körébe, így önmagában a szerződésnek ezen egyik céljára figyelemmel a szerződés fogyasztói jellege nem lenne kizárható. Ennek azonban nincs jelentősége, mert a következetes bírói gyakorlat szerint, ha a kölcsön felvételére üzletszerű tevékenység keretében került sor, a szerződés akkor sem minősül fogyasztóinak, ha a kölcsönt az adós csak részben használta fel gazdasági célja megvalósítása érdekében (BDT2004. 3083.). Jelen esetben az elsőfokú bíróság a felperes személyes előadása és a perben meghallgatott tanú vallomása alapján okszerűen következtetett arra, hogy a felperes az alperestől felvett kölcsön összegét - legalább részben - üzleti, gazdasági tevékenysége körében használta fel, így az fogyasztói jellegűnek nem minősíthető.

Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy miután a perbeli kölcsönszerződés nem fogyasztói szerződés, az annak részét képező általános szerződési feltétel tisztességtelensége csak annak sikeres megtámadása esetén állapítható meg (Ptk. 209/A. § (1) bekezdés). A Ptk. 236. § (1) bekezdése szerint a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, ennek eredménytelensége esetén az igényt a bíróság előtt haladéktalanul érvényesíteni kell. Mivel a megtámadási határidő elévülési jellegű (Ptk. 236. § (3) bekezdés), a megtámadás elkésztésére hivatalból nem, kizárólag abban az esetben vehető figyelembe, ha arra az ellenérdekű fél hivatkozik. A perbeli esetben az alperes a per másodfokú tárgyalásán kifejezetten hivatkozott a megtámadás elkésztésére, ezért az eljárás során nem vizsgálható az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségre vonatkozó szerződési feltételek esetleges tisztességtelensége.

A felperes keresetében a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként az elszámolás körében 4 996 996 Ft, mint a számítása szerint eddigi túlfizetésének a még fennálló tartozásába történő beszámítását kérte, ezért - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - ez tekinthető a keresettel érvényesített követelés értékének, és ennek megfelelően a Pp. 24. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú eljárás pertárgyértékének. Ehhez mérten az elsőfokú eljárási illeték összege az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 42. § (1) bekezdése szerint 299 800 Ft, ezért az ítélet tábla a felperes részére engedélyezett személyes költségmentességre tekintettel az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét illetően az elsőfokú bíróság ítéletét pontosította.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárási költségének viselésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket - a fellebbezés sikertelenségére figyelemmel - a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2016. április 13.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró